

INHOUD

Dankwoord	V
Tabellen	XXI
Figuren	XXV
Lijst van afkortingen van wetgeving België	XXVII
Lijst van afkortingen van wetgeving Nederland	XXIX
Ten geleide	1
Hoofdstuk 1. Situering van het onderzoek	3
Hoofdstuk 2. Relevantie van het onderzoek	5
Afdeling 1. Gewijzigd overheidslandschap	5
§ 1. Gewijzigde staatsstructuur	5
§ 2. Gewijzigd takenpakket	8
Afdeling 2. Statutaire versus contractuele tewerkstelling	10
Hoofdstuk 3. Afbakening van het onderzoek	15
Hoofdstuk 4. Onderzoeksvragen	17
Hoofdstuk 5. Onderzoeksdoelstellingen	19

Hoofdstuk 6. Bronnen en methodologie	21
Deel 1. Doorlichting van de regeling van de collectieve arbeidsverhoudingen in de Belgische publieke sector	25
Hoofdstuk 1. Inleiding	27
Afdeling 1. Werkwijze	27
Afdeling 2. Opbouw	27
Hoofdstuk 2. Technische mankementen	29
Afdeling 1. Openbare instellingen: welles nietes	29
Afdeling 2. Onaangepaste wetgeving	31
Afdeling 3. Organisatie van de sociale diensten	34
Afdeling 4. Gebrek aan ontsluiting van de protocollen	34
Hoofdstuk 3. Structuren	37
Afdeling 1. Algemene onderhandelingscomités	37
§ 1. Comité voor de federale, de gemeenschaps- en de gewestelijke overheidsdiensten	37
§ 2. Comité voor de provinciale en plaatselijke overheidsdiensten	39
A. Vrijwel lege doos?	39
B. Afdelingen	40
C. Onderafdelingen	41
§ 3. Gemeenschappelijk Comité voor alle overheidsdiensten	43
A. Overkoepelend onderhandelingscomité	43
B. Bijzondere bevoegdheden	43
C. Subcomité	44
D. Secretariaat	44
Afdeling 2. Lagere onderhandelingscomités	45
§ 1. Sectorcomités	45
§ 2. (Afzonderlijke) bijzondere comités	48
Afdeling 3. Overlegcomités	49
§ 1. Hoge overlegcomités	49
§ 2. Basis- en tussenoverlegcomités	50
§ 3. Speciale overlegcomités	51
Afdeling 4. Gemeenschappelijke vergaderingen	52

Hoofdstuk 4. Sociale (gespreks)partners	53
Afdeling 1. Algemeen	53
§ 1. Geen paritaire samenstelling	53
§ 2. Nood aan “tripartiet” sociaal overleg?	54
Afdeling 2. Overheid	56
§ 1. Voorzitterschap	56
§ 2. Leden van rechtswege	56
§ 3. Vertegenwoordigers in Comité C1	58
§ 4. Overlegcomités	62
Afdeling 3. Vakbonden	62
§ 1. Representativiteit	62
A. Invulling	62
B. Belang	67
§ 2. Sociale verkiezingen als alternatief?	68
§ 3. Bevoegdheid om in rechte op te treden: de wereld op zijn kop?	69
A. Algemeen	69
B. Wetgeving	69
C. Raad van State	70
D. Grondwettelijk Hof	72
E. Erkende vakorganisaties	73
Hoofdstuk 5. Bevoegdheden	77
Afdeling 1. Getemperd enthousiasme	77
§ 1. Vormvereiste	77
§ 2. Beperkende invulling	82
§ 3. Niet-bindende “akkoorden”	84
Afdeling 2. Papieren regels	85
§ 1. Intersectorale sociale programmatie	85
§ 2. Transpositie van algemeen bindend verklaarde cao's van de NAR	86
§ 3. Minimale rechten	87
Afdeling 3. Onderhandeling versus overleg	88
Hoofdstuk 6. Publieke sector als “vergeten” sector	93
Afdeling 1. Privésector “boven”	93
Afdeling 2. Concrete voorbeelden	93
§ 1. Welzijnswetgeving	93
A. Comités voor preventie en bescherming op het werk	93
B. Andere toepassingsproblemen	94
§ 2. Arbeidsreglementenwet	96
§ 3. Arbeidswet	99

Hoofdstuk 7. Wildgroei aan “aparte” regelingen	101
Afdeling 1. Algemeen vakbondsstatuut	101
Afdeling 2. Afwijkende regelingen	103
§ 1. Algemeen	103
§ 2. Wetgevende macht	103
§ 3. Staatsveiligheid	104
§ 4. Justitie	105
§ 5. Krijgsmacht	107
§ 6. Politie	108
§ 7. Autonome overheidsbedrijven	108
Afdeling 3. Consequenties	109
Afdeling 4. Gezondheidssector als culminatiepunt	110
Hoofdstuk 8. Ontreddering in de sector onderwijs	113
Afdeling 1. Bevoegdheidskwestie	113
Afdeling 2. Betrokken partijen	114
Afdeling 3. Wel of geen “eigen” regelingen in het niet-hoger onderwijs	116
§ 1. Gemeenschapsonderwijs: anders en beter?	116
§ 2. Gesubsidieerd officieel onderwijs: fragmentatie alom	117
§ 3. Gesubsidieerd vrij onderwijs: het ene paritair comité is het andere niet ...	118
§ 4. Netoverschrijdende constructies	119
Afdeling 4. Hoger onderwijs: verschillende beleidslijnen	121
§ 1. Hogescholen	121
A. Verscheidenheid langs Vlaamse zijde	121
B. Logica langs Franstalige kant?	122
§ 2. Geen universele regeling voor de universiteiten	122
A. Vlaanderen	122
B. Doet de Franse Gemeenschap het beter?	124
Afdeling 5. Binding van akkoorden?	125
§ 1. Twee snelheden	125
§ 2. Goede voornemens aan Vlaamse kant	125
§ 3. Algemeenbindendverklaring door de Franse Gemeenschapsregering	126
Afdeling 6. Naar een (meer) eenvormige eigen regeling voor het onderwijs?	127
Hoofdstuk 9. Eenzijdigheid boven wederkerigheid	129
Afdeling 1. Stand van zaken	129
Afdeling 2. Toenemende contractuele tewerkstelling	129

§ 1. Theorie versus praktijk	129
§ 2. Contractanten als tweederangspersoneelsleden	132
A. Tussen kaai en schip	132
B. Gebrekkige bijzondere ontslagbescherming	132
Afdeling 3. Cesuur naargelang de rechtsvorm	134
Afdeling 4. Interferentie met de Cao-Wet	135
Hoofdstuk 10. Deelbesluit	137
Deel 2. Regeling van de collectieve arbeidsverhoudingen in de Nederlandse publieke sector in het licht van de normalisering	143
Hoofdstuk 1. Inleiding	145
Hoofdstuk 2. Normaliseringsproces	147
Hoofdstuk 3. Juridische basis	149
Afdeling 1. Grondwet	149
Afdeling 2. Ambtenarenwet	149
§ 1. 1929	149
§ 2. 2017	150
Afdeling 3. Burgerlijk Wetboek	153
Afdeling 4. Cao-recht	154
Afdeling 5. Wet op de ondernemingsraden	155
Afdeling 6. Overeenkomst inzake de Raad voor het Overheidspersoneelsbeleid	155
Afdeling 7. Wet normalisering rechtspositie ambtenaren	155
Afdeling 8. Vierlagenmodel	156
Hoofdstuk 4. Toepassingsgebied: van ambtenaar naar ambtenaar	159
Afdeling 1. Ambtenaar, <i>what's in a name?</i>	159
Afdeling 2. Van openbare dienst naar overheidswerkgever	161

Afdeling 3. Van aanstelling naar arbeidsovereenkomst	162
§ 1. Oude regeling	163
A. Aanstelling	163
B. Ambtenaren versus contractanten	164
§ 2. Nieuwe regeling	167
A. <i>Big bang</i>	167
B. Uitzonderingen	170
1. Debat	170
2. Categorieën die uitgezonderd zijn	174
3. Reden voor uitzondering	177
§ 3. Verschuivingen	183
Hoofdstuk 5. Overlegstructuren	185
Afdeling 1. Sectoroverleg	185
Afdeling 2. Lokaal overleg	186
Afdeling 3. Centraal overleg	188
Hoofdstuk 6. Sociale partners	191
Afdeling 1. Overheidsafvaardiging	191
§ 1. Sectoroverleg	191
A. Politiek verantwoordelijken en gemandateerden	191
B. Voorzitter	192
C. Overige leden van de werkgeversdelegatie	193
D. Deskundigen	194
E. Secretariaat	194
F. Interferentie met het budgetrecht en de begrotingscontrole	194
§ 2. Lokaal overleg	197
§ 3. Centraal overleg	197
Afdeling 2. Afvaardiging van de vakorganisaties	198
§ 1. Vakorganisatie(s) naar keuze van overheidswerkgever?	198
§ 2. Sectoroverleg	199
A. Vaste partners	199
B. Andere vakbonden	200
C. Aantal leden	201
D. Deskundigen	201
§ 3. Lokaal overleg	201
§ 4. Centraal overleg	202
§ 5. Geen (echte) representativiteitseis	202
Hoofdstuk 7. Overlegaangelegenheden	203
Afdeling 1. Oude regeling	203

Afdeling 2. Nieuwe regeling	204
Hoofdstuk 8. Werking	207
Afdeling 1. Van overeenstemmingsvereiste ...	207
§ 1. <i>Ratio legis</i>	207
§ 2. Overeenstemmingsvereiste sectoroverleg Rijk	207
Afdeling 2. ... Naar “vrije” cao-onderhandelingen	209
Afdeling 3. Geschillenregeling	210
Hoofdstuk 9. Aard en resultaten	215
Afdeling 1. Van rechtspositieregeling ...	215
§ 1. Algemeen bindend voorschrift	215
§ 2. Omzetting vereist	215
§ 3. Onbepaalde duur	216
§ 4. Geen cao's	216
Afdeling 2. ... Naar cao	217
§ 1. Rechtstreeks afdwingbaar	217
§ 2. Bepaalde duur	218
§ 3. Binding	219
A. Keuzevrijheid	219
B. Belang van binding	219
C. Wettelijke gebondenheid	221
D. Contractuele gebondenheid	222
E. Algemeenbindendverklaring	222
F. Stilzwijgende aanvaarding	223
G. Weinig problemen	224
§ 4. Types	225
§ 5. Soorten cao-bepalingen	226
§ 6. Wettelijke vereisten voor sluiten van cao	227
§ 7. Gevolgen van de Wnra	228
A. Omzetting rechtspositieregeling naar cao	228
B. Overgangsrecht	232
Hoofdstuk 10. Bijzondere regelingen	235
Afdeling 1. Rechterlijke macht, politie en defensie	235
§ 1. Juridische basis	235
A. Specifieke wetgeving	235
B. Ambtenarenwet	236
§ 2. Van ambtenaar naar ambtenaar oude stijl	236
§ 3. Overlegstructuren	237
§ 4. Sociale partners	237
A. Overheidsafvaardiging	237
1. Politiek verantwoordelijken	237

2.	Voorzitter	237
3.	Overige leden van de werkgeversdelegatie	238
4.	Deskundigen	238
5.	Secretariaat	238
B.	Afvaardiging van de vakorganisaties	239
1.	Vaste partners	239
2.	Andere vakbonden	239
3.	Aantal leden	239
4.	Deskundigen	240
§ 5.	Overlegaanlegenheden	240
§ 6.	Werking: behoud overeenstemmingsvereiste	240
§ 7.	Behoud rechtspositieregeling	240
Afdeling 2. De leden die met rechtspraak belast zijn		241
Afdeling 3. De leden van de tuchtcolleges		241
Hoofdstuk 11. Onderwijs		243
Afdeling 1. Structuur		243
§ 1.	Onderwijssectoren	243
§ 2.	Soorten onderwijs	243
Afdeling 2. Juridische basis		244
§ 1.	Onderwijswetten	244
§ 2.	Burgerlijk Wetboek	244
§ 3.	Cao-recht	245
§ 4.	Wnra onderwijs	245
Afdeling 3. Van ambtenaar naar werknemer		245
Afdeling 4. Overlegstructuren		247
Afdeling 5. Sociale partners		247
§ 1.	Werkgever	247
A.	Werkgeversverenigingen	247
B.	Voorzitter	248
C.	Overige leden	250
D.	Deskundigen	250
E.	Secretariaat	250
§ 2.	Vertegenwoordiging van het personeel	250
Afdeling 6. Overlegaanlegenheden		252
Afdeling 7. Werking		252
Afdeling 8. Van hybride cao naar privaatrechtelijke cao		253
Hoofdstuk 12. Gezondheidssector		257

Hoofdstuk 13. Vergelijking met de private sector	259
Hoofdstuk 14. Wederkerigheid boven eenzijdigheid	261
Hoofdstuk 15. Ondernemingsraden	263
Afdeling 1. Medezeggenschap	263
Afdeling 2. Toepassingsgebied	263
Afdeling 3. Verkiezingen	264
Afdeling 4. Specifieke bepalingen publieke sector	265
§ 1. Politieke ambtsdragers zijn geen bestuurder	265
§ 2. Primaat van de politiek	265
§ 3. Rechterlijk primaat	268
§ 4. Overige specifieke bepalingen	269
Afdeling 5. Rechten van de ondernemingsraad	270
§ 1. Overlegrecht en initiatiefrecht	270
§ 2. Informatierecht	270
§ 3. Adviesrecht	271
§ 4. Instemmingsrecht	271
§ 5. Ondernemingsraad versus vakbonden	273
Deelbesluit	277
Deel 3. Voorstellen ter modernisering van de regeling van de collectieve arbeidsverhoudingen in de Belgische publieke sector	279
Hoofdstuk 1. Inleiding	281
Afdeling 1. Opbouw	281
Afdeling 2. Nederland is België niet, en omgekeerd	282
§ 1. Samenstelling overheidspersoneel	282
§ 2. Verankering rechtskarakter in de Grondwet	282
§ 3. Sociale bescherming	285
§ 4. Ontslagregeling	287
§ 5. Uitdovend scenario in plaats van <i>big bang</i>	287
Hoofdstuk 2. Vakbondsstatuut in een gemoderniseerde vorm	289
Afdeling 1. Structuren	289
§ 1. Uitzuiveren bestaande structuren	289
A. (Afdelingen) Comité C	289

B. Subcomité binnen Comité A	290
C. Secretariaat van Comité A	291
§ 2. Herstructureren onderhandelingscomités	293
§ 3. Herstructureren of opheffen overlegcomités	301
Afdeling 2. Sociale (gespreks)partners	301
§ 1. Aantal leden per delegatie	301
§ 2. Samenstelling overheidsdelegatie	302
A. Technische ingrepen	302
B. Inhoudelijke correcties	303
1. Neutrale voorzitter	303
2. Nood aan tripartiet sociaal overleg	304
3. Betrokkenheid werkgeversorganisaties provinciale en plaatselijke besturen	304
4. Werkgeversdelegatie overlegcomités	307
C. Opgeschoonde samenstelling overheidsafvaardiging	307
1. Categorieën	308
2. Leden van rechtswege	308
§ 3. Vakbonden	309
A. Representativiteit	309
1. Invulling	309
2. Her(bek)ijken 10 %-ledenvereiste	311
3. Maximum aantal leden	312
B. Bevoegdheid om in rechte op te treden	313
Afdeling 3. Bevoegdheden	313
§ 1. Afschaffen inhoudsloze bepalingen	313
§ 2. Taken (secretariaat) overkoepelend comité	314
§ 3. Beperken of afschaffen overlegaanlegenheden	316
§ 4. Van vormvereiste naar overeenstemmingsvereiste	316
§ 5. Uitbreiden onderhandelingsaanlegenheden	318
Afdeling 4. Bijzondere regelingen beperken	319
Afdeling 5. Sociale bemiddeling	322
§ 1. Verplichting tot instelling van een procedure voor bemiddeling	322
§ 2. Taken sociaal bemiddelaars	322
§ 3. Knelpunten en verbetervoorstellen	324
Afdeling 6. Tussenbesluit	325
Hoofdstuk 3. Uitbreiding van de Cao-Wet tot de publieke sector	327
Afdeling 1. Stand van zaken	327
§ 1. Principiële niet-toepasselijkheid van de Cao-Wet in de publieke sector	327
§ 2. Uitzonderingen	327
§ 3. Rechtsvorm als doorslaggevend criterium	331
§ 4. Toenemende contractuele tewerkstelling	333
§ 5. Geen onverenigbaarheid tussen statutaire benoeming en cao's	336
§ 6. Nut van cao's in de publieke sector	337
§ 7. Begrotings- en parlementaire controle	337

Afdeling 2. Veralgemeende toepassing van de Cao-Wet in de publieke sector	338
§ 1. Structuren	338
A. Overkoepelend comité	338
B. Onderhandelingen op sectorniveau	339
C. Onderhandelingen op organisatieniveau	340
§ 2. Sociale (gespreks)partners	341
A. Paritaire samenstelling	341
B. Werkgeversdelegatie	342
1. Oprichting werkgeversorganisaties?	342
2. Samenstelling delegatie	343
C. Werknemersorganisaties	344
1. Representativiteit op intersectoraal niveau	344
2. Representativiteit op sectoraal niveau	345
3. Representativiteit op organisatieniveau	347
4. Aanduiding vakbondsdelegatie en verdeling mandaten	347
§ 3. Bevoegdheden	348
A. Sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten	348
1. Inhoud	348
2. Meerderheidsvereiste	349
3. Geldingsduur	351
4. Bindende waarde	352
5. Binding	353
6. Soorten bepalingen	354
7. Beginselen van behoorlijk bestuur	356
B. Andere bevoegdheden	358
 Afdeling 3. Toepassing Cao-Wet in de gezondheidssector	 359
 Afdeling 4. Tussenbesluit	 360
 Hoofdstuk 4. Eigenzinnige regeling naar het model van de Cao-Wet	 365
 Afdeling 1. Structuren	 365
 Afdeling 2. Sociale (gespreks)partners	 367
§ 1. Integratie eerdere suggesties in nieuwe regeling	367
§ 2. Nieuwe mogelijkheden	368
A. Toelaten van nieuwe spelers	369
B. Representativiteit naar Nederlands model?	370
 Afdeling 3. Bevoegdheden	 372
§ 1. Juridisch bindende collectieve akkoorden	372
§ 2. Adviesbevoegdheid	375
 Afdeling 4. Onderwijs als proeftuin	 376
 Afdeling 5. Tussenbesluit	 379

Hoofdstuk 5. Andere vormen van inspraak van het personeel	383
Afdeling 1. Ondernemingsraad	383
§ 1. Ondernemingsraden in de publieke sector, een goed idee?	383
A. Toegevoegde waarde van ondernemingsraden in de publieke sector	383
B. Bevoegdheden van de ondernemingsraad	384
§ 2. Subcomités als (beter) alternatief?	393
Afdeling 2. Comité voor preventie en bescherming op het werk	396
§ 1. Piste 1: overlegcomités als welzijnscomités	396
§ 2. Piste 2: volwaardige CPBW's in de publieke sector	396
Afdeling 3. Vakbondsafvaardiging	397
Afdeling 4. Tussenbesluit	398
Hoofdstuk 6. Transversale kwesties	401
Afdeling 1. Sociale verkiezingen	401
§ 1. Sociale verkiezingen in de onderhandelingsstructuren nieuwe stijl	401
A. Terug van weggeweest?	401
B. Afweging	402
§ 2. Sociale verkiezingen in het CPBW	403
Afdeling 2. Ontslagbescherming overheidscontractanten	404
§ 1. Situering	404
§ 2. Ontslagbescherming contractuele afgevaardigden CPBW	404
A. Reden	404
B. Ontslagregeling	405
§ 3. Ontslagbescherming andere contractuele vakbondsafgevaardigden	407
Afdeling 3. Primaat van de politiek	409
Hoofdstuk 7. Deelbesluit	411
Eindconclusie en aanbevelingen	423
Bibliografie	439
Hoofdstuk 1. België	441
Afdeling 1. Boeken	441
Afdeling 2. Bijdragen in boeken	443

Afdeling 3. Tijdschriftartikelen	448
Afdeling 4. Onderzoeksrapporten	452
Hoofdstuk 2. Nederland	453
Afdeling 1. Boeken	453
Afdeling 2. Bijdragen in boeken	455
Afdeling 3. Tijdschriftartikelen	456
Afdeling 4. Onderzoeksrapporten	459
Afdeling 5. Nieuwsberichten	459
Afdeling 6. Websites	461